

27|01 – 09|03|2024

S potěšením představujeme nové práce Jana Šerýcha (*1972, Praha) na jeho čtvrté samostatné výstavě v hunt kastner. Šerých spojuje dvě zdánlivě protikladné tendence: racionální, která se projevuje v užití formálních prostředků geometrické abstrakce, a emocionální, která představuje skutečný obsah jeho děl. Nová série odráží umělcův trvalý zájem o nejasné hranice mezi otisky lidské činnosti a nových technologií.

Vstupní místnost. Skutečnost, že „kočky ovládají internet“, je jistou dobou známá z obrazových platforem, Instagramu i tvůrcům internetových memů, a nemohla ujít pozornosti bloggerů, ale také akademiků.¹ Otázkou krátkého času bylo, kdy a jak simulakra překročí separaci virtuálního světa a vstoupí do fyzického prostoru. Na zdech místnosti galerie se před očima diváctva rozprostírá velká, dynamická, černobílá kočičí sonáta. Jakmile se ale pozorující oko zastaví na jednom z obrazů, začíná tušit, že cosi není v pořádku. „Totemická figura“, „hypermeme“ internetu zde nevypráví humorný příběh o aspektech lidské emoce pomocí personifikace, ani nekarikuje svět zvířecí jinakosti. Kočičí těla se nacházejí ve stavech nepřírozené deformace a dekompozice. Končetiny se vznášejí, odříznuty od trupu, který sám podléhá obrazovým metamorfózám, nesoucím znaky až necitlivé krutosti. Popis diváckého pohledu nás přivádí k otázce na autora: jak tyto obrazy vznikaly? Podobně jako u malovaných obrazů byl východiskem nalezený, pro autora ničím specifický obraz černé kočky stojící na silnici poblíž kovového zábradlí. Vyznačoval na něm různá místa, která zadával k úpravě umělé inteligenci.² Textové příkazy, jako například black cat, jumping black cat, blurred, reversed, ad. proměnily podobu vybrané části obrazu, přičemž autor z několika set exemplářů nevybíral podle míry jejich uskutečnění, ale primárně podle vizuální podoby. Obrazy jsou přeneseny technologií přímého inkoustového tisku (wall-ink) na zdi galerie.

Oproti známé Muybridgově sérii zvířat, jež prostřednictvím fotografie zkoumala polohy zastavených končetin i trupu kočky během pohybu, jsme na Šerýchových obrazech svědky ohledávání fotografie

prostřednictvím nového strojového napodobení. Rozdílnost dvou technologických linií – fotografie a AI rozčlenila obraz do dvou částí. Umělá inteligence se zde neomylně umí zmocnit povrchu všech objektů i plánů obrazu, ale pracuje s ním jako kreslíř, který nezná anatomii. Fotografie k nám nemluví svou strnulostí, ale přirozeně tlumočí esenci kočičí atletické elegance, takže pozorovatel*ka prakticky zapomíná, že jde o mechanické zobrazení. Výsledkem dialogu dvou entit je jejich cizost. Otevřená cizost dvou světů, jež pro někoho může vyznívat jako důvod k eticky odůvodněnému odsudku, pro jiné může být zdrojem fascinace.

I na textovém obraze Zrcadlo v čele druhé místnosti jsme svědky „dialogu“, nebo spíše ruin dialogu. Je sestavený z vybraných odpovědí chatbotu AI s tazatelem. Všechny věty pochází od umělé inteligence, ovšem zrcadlově obrácené odpovědi jsou vyřčeny (strojem) v první osobě, takže jsou promítány na čtenatelku*le, jakoby je vyslovil on, ona, ono. Co může na jejich dikci zarazit, je touha po dokonalosti, „přátelskost, slušnost, nápomocnost a důvěřivost“, jež abstrahovány od ostatních složek mezilidské komunikace působí jako promluva lidského ideálu. Možná univerzalistického superega, jež programátoři do chatbotu AI naprojektovali.

Tři liniové obrazy ve druhém výklenku s názvy DDOE, ANE, ERA za svůj námět vděčí šachové úloze zvané jezdcova procházka. Zadáním pro šachového koně (známé mimo jiné z Percova románu Návod k použití) je projít všechna políčka na šachovnici tak, aby každé navštívil právě jednou. Překvapivě, existuje více než 13 bilionů možností řešení této úlohy. Zobrazení tahů bez šachovnice, jež máme možnost na obrazech studovat, jsou tedy pouze letmým úvodem do této problematiky a doprovází je názvy, které mají autorem zakódovaný význam. Ale, jak odušil jeden divák, „nutí lidi přemýšlet“.

¹ Viz. například pionýrský text Ethan Zuckerman, The Cute Cat Theory, Talk at ETech, 2008, <https://ethanzuckerman.com/2008/03/08/the-cute-cat-theory-talk-at-etech/>, a fundovaný rozbor Mattia Thibault; Gabriele Marino, Who run the world? Cats. Catlovers, cat memes, and cat languages across the Web, International Journal for the Semiotics of Law, číslo 37, str. 473-490, a další.

² Jež je součástí grafického programu Photoshop.

Závěrečná místnost. Video. Krátký chat s autorem:

-Kačer Donald?

-Původní zdroj je krátký – asi vteřinový – animovaný gif. Iluzi pohybu odněkud někam vytváří pozadí, probíhající opona.

-Takže kačer stojí a opona před ním se pohybuje?

- Kačer se vlastně také pohybuje, ale působí spíš jako naprázdno běžící stroj.

- A jedná se o souvislou oponu, nebo o lamely, jaké známe například ze žaluzií?

- Měl jsem pocit, že ani u původního videa není chvílemi jasné, jaký je vlastně směr pohybu, proto jsem celý obraz rozřezal na vertikální pruhy a jednotlivě je stranově obrátil. Takový futuristický ideál naruby.

Jj, normální opona, samet, pokud lze z rozlišení soudit. 😊

- Děkuji za rozhovor!

- Nápodobně!

Text: Vít Havránek

Jan Šerých (* 1972, Praha) studoval na Akademii výtvarných umění v Praze, kde později také vyučoval (2014-2020). Během studií byl spolu s Josefem Bolfem, Jánem Mančuškou a Tomášem Vaňkem členem umělecké skupiny Bezhlavý jezdec. V návaznosti na minimalistické a konceptuální tendence 20. století převádí Šerých formální jazyk geometrie do malby, videa a instalace. Ústředním tématem Šerýchovy tvorby je komunikace a jazyk, přičemž autor zpochybňuje naši schopnost překladu, od slov ke kódu, od jednoho jazyka k druhému, od emocí k umění, od tvůrce k divákovi. Kryptogramy a čísla, morseovka a další kódy, které používá, ilustrují naše sémiotické návyky a zároveň odhalují jejich nedostatky, chybné užívání, možné zneužití a manipulaci. V obecnějším pohledu jeho dílo zachycuje reflexi kultury, či dokonce civilizace. Kromě vlastní implementace jazyka autor využívá přístroje a software. Pověřením technologie přenáší teoretické úvahy do praktického užití.

Jeho díla se objevila například na výstavách: *O důslednosti vědy*, Fait Gallery, Brno (2023); *The Palace of Concrete Poetry*, Writers' House of Georgia, Tbilisi (2022); *No Art Today? Nová díla ze sbírek Galerie hlavního města Prahy*, Městská knihovna (2021); *Moving Image Department #10: Based On Real Events*, Národní galerie Praha (2019); *Civilizace na rozcestí: strůjci vědecko-technologické revoluce*, Futura, Praha (2019); *Orient 2*, Kunsthalle Bratislava (2019); *Cokoli II*, Luxfer, Česká Skalice (2018); *Neue Schwarze Romantik (New Black Romanticism)*, Künstlerhaus Bethanien, Berlín & Stadtgalerie Kiel (2017); *Noul romantism negru*, Muzeul Național de Artă al României, Bukurešť (2017); *Limbo*, hunt kastner, Praha (2016); *Qwerty*, Sokolská 26, Ostrava (2016); *Pustina*, Berlínskej Model, Praha (2014); *Čtvrť na jedenáct*, Set Gallery, Liberec (2014); *Wysiwyg*, Plato Ostrava (2014); *Cokoli (Whatever)*, Kabinet T., Zlín (2013); *!sey, lleH*, Galerie Jelení, Praha (2013); *Ostrovny odporu: Mezi první a druhou moderností 1985–2012*, Národní galerie v Praze (2012); *Lies and Layers* (spolu s Esther Stocker), hunt kastner, Praha (2011); *Dnes, Etc.* galerie, Praha (2011); *Nejlepší ze všech špatných řešení*, Galerie města Blanska (2010), *Ears Like Loops*, Zona sztuki aktualnej, Łódź (2010); *On Altruism*, Bonner Kunstverein, Bonn (2010); *Bad Moon Rising Special*, ISCP, New York (2008); *Takemehome*, hunt kastner, Praha, (2007); *I invited some friends to come and watch*, Galerija Nova / Galerija M. Kraljevič, Záhřeb (2006); *V. Bienále mladého umění*, Dům U Kamenného zvonu, Galerie hlavního města Prahy (2005); *Prague Biennale 2*, Thámova hala, Karlín, Praha (2005); *Cena Jindřicha Chalupeckého — Finalisté 2005*, Městská knihovna, Galerie hlavního města Prahy (2005); *1811197604122005*, Plan B, Kluž (2005); *Like Beads on an Abacus Designed to Calculate Infinity*, Rockwell, Londýn (2004); *Neutral*, Motorenhalle, Drážďany (2004); *Laboratoř současných tendencí*, Národní galerie Praha (2001).

V březnu bude vystavovat v Galerii Kurzor (Centrum pro současné umění Praha) v rámci skupinové výstavy *Blind Paw* připravené Zuzanou Blochovou a Markem Medunou.

Šerých žije a pracuje v Praze.

Rádi bychom poděkovali Ministerstvu kultury a Magistrátu hl. města Prahy za dlouhodobou podporu našeho programu.